

The Holy See

KATEHEZA PAPE FRANJE

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 1. prosinca 2021.

[Multimedia]

Josip – pravednik i Marijin zaručnik

Draga braćo i sestre, dobar dan!

Nastavljamo naša razmišljanja o liku svetoga Josipa. Danas želim nešto više reći o tome što znači da je bio „pravednik“ i „Marijin zaručnik“, te tako poslati poruku svim zaručenim parovima, pa i mladencima. Apokrifna evanđelja, odnosno evanđeljâ koja nisu u kanonu Svetoga pisma, a koja su također utjecala na umjetnost i razne bogomolje, vrve mnogim događajima vezanima uz Josipa. Ti spisi kojih nema u Bibliji – to su priče koje su prenosili pobožni kršćani onog vremena – odgovaraju na želju da se popune praznine u izvješćima kanonskih evanđelja, onih koji su u Bibliji, koja nam daju sve što je bitno za kršćansku vjeru i život.

Evanđelist Matej. To je važno: što Evanđelje kaže o Josipu? Ne ono što se govori u tim apokrifnim evanđeljima, koja nisu nešto ružno ili loše; lijepa su, ali nisu Riječ Božja. Evanđelja, pak, koja su u Bibliji, su Božja Riječ. Među njima je i evanđelist Matej koji za Josipa kaže da je bio „*pravedan*“. Poslušajmo njegovo izvješće: „A rođenje Isusa Krista zbilo se ovako. Njegova majka Marija, zaručena s Josipom, prije nego se sastadoše nađe se trudna po Duhu Svetom. A Josip, muž njezin, pravedan, ne htjede je izvrgnuti sramoti, nego naumi da je potajice napusti“ (1, 18-19). Zato što su zaručnici, kad je zaručnica bila nevjerna ili ostala trudna, morali bi je prijaviti! I žene se u to doba zbog toga kamenovalo. Ali Josip je bio pravedan. On kaže: „Ne, neću to učiniti. Šutjet ću o tome“.

Da bismo razumjeli Josipovo ponašanje prema Mariji, korisno je prisjetiti se bračnih običaja starog Izraela. Brak je uključivao dvije točno određene faze. Prva je bila nešto kao službeno sklapanje zaruka, koje je već uključivalo novu situaciju: posebice se ženu, iako je još godinu dana nastavila živjeti u kući svoga oca, zapravo smatralo „suprugom“ svoga zaručnika. Još uvijek nisu živjeli zajedno, ali kao da mu je bila žena. Drugi čin bio je prelazak mladenke iz očinskog doma u mladoženjin dom. To se činilo u svečanoj povorci, čime je vjenčanje dovršeno. Do tamo su mladenku pratile prijateljice. Prema tim običajima, činjenica da Marija „prije nego se sastadoše nađe se trudna“ izložila je Djevicu optužbi za preljub. A taj se grijeh, prema drevnom Zakonu, imao kazniti kamenovanjem (usp. *Pnz* 22, 20-21). No, u kasnijoj židovskoj praksi prevladalo je umjerenije tumačenje koje je nalagalo samo čin otpuštanja, ali s građanskim i kaznenim posljedicama po ženu, no ne i kamenovanje.

Evandjelje kaže da je Josip bio „pravedan“ upravo zato što se pokoravao zakonu kao i svaki pobožni Izraelac. Ali u njemu ljubav prema Mariji i povjerenje koje ima u nju sugeriraju način koji zadržava poštivanje zakona i čast zaručnice: odlučuje potajno i bez buke razvrgnuti zaruke, ne podvrgavajući je javnom poniženju. On bira put potajnosti, bez suđenja i osvete. Kolike li svetosti u Josipu! Mi, koji čim do nas dođe nešto po principu rekla-kazala ili doznamo nešto loše o nekome, odmah počnemo ogovarati! Josip, pak, šuti.

Evandelist Matej odmah dodaje: „Dok je on to snovao, gle, anđeo mu se Gospodnji ukaza u snu i reče: ‘Josipe, sine Davidov, ne boj se uzeti k sebi Mariju, ženu svoju. Što je u njoj začeto, doista je od Duha Svetoga. Rodit će sina, a ti ćeš mu nadjenuti ime Isus jer će on spasiti narod svoj od grijeha njegovih’“ (1, 20-21). Dok razmišlja o tome što učiniti, Josip čuje Božji glas koji mu u snu otkriva smisao koji nadilazi njegovu vlastitu pravednost. Koliko je samo svakome od nas važno njegovati pravedan život i istodobno uvijek osjećati potrebu za Božjom pomoći! I to zato da proširimo svoje vidike i sagledamo životne okolnosti s drugačijeg, šireg gledišta. Mnogo puta se osjećamo zarobljenicima onoga što nam se dogodilo: „Pa vidi samo što me snašlo!“ i ostajemo zarobljenici onog lošeg što nam se dogodilo; ali upravo usred nekih životnih okolnosti, koje nam se u početku čine dramatičnim, krije se Providnost koja s vremenom zadobiva oblik i baca svjetlo i daje smisao također bolima koji su nas snašli. Napast je zatvoriti se u tu bol, u to da razmišljamo samo o ružnim stvarima koje su nam se dogodile. A to nikako nije dobro. To dovodi do tuge i ogorčenosti. A biti ogorčen u srcu je jako loše.

Želio bih da se zaustavimo i razmislimo o jednoj pojedinosti iz te povijesti opisane u Evandjelju, a koja nam vrlo često promakne. Marija i Josip su dvoje zaručnika koji su vjerojatno gajili snove i očekivanja vezana uz svoj život i svoju budućnost. Bog kao da se u njihovu priču ubacuje kao nepredviđeni događaj i, iako im je isprva to teško, oboje širom otvaraju svoja srca stvarnosti koju imaju pred sobom.

Draga braćo i drage sestre, vrlo često naš život nije onakav kakvim ga zamišljamo. Pogotovo u ljubavi, u odnosu s osobom s kojom smo prisni, teško nam je prijeći s logike zaljubljenosti na

logiku zrele ljubavi. A jednostavno moramo prijeći sa zaljubljenosti na zrelu ljubav. Vi parovi koji ste se tek vjenčali, dobro to upamtite. Prva faza je uvijek obilježena određenom očaranošću, zbog koje živimo uronjeni u imaginarno stanje koje često ne odgovara stvarnim činjenicama. Ali upravo kad zaljubljenost sa svojim očekivanjima kao da završava, tek tada može početi prava ljubav. Voljeti, naime, ne znači očekivati da drugi ili život odgovaraju našoj uobrazilji, nego znači potpuno slobodno izabrati preuzeti odgovornost za život kakav nam se nudi. Zato nam Josip daje važnu pouku, on bira Mariju „otvorenih očiju“ i možemo reći uz sve rizike. Sjetimo se, u Ivanovu Evanđelju, prijekora koji pismoznanci upućuju Isusu: „Mi se nismo rodili iz preljuba“, ciljajući pritom na bludničenje. Zato što su znali kako je Marija ostala trudna i htjeli su se nabaciti blatom na Isusovu majku. Za mene je to najprljaviji, najđavolskiji odlomak u Evanđelju. Rizik koji je preuzeo na sebe Josip daje nam ovu lekciju: uzeti život kakav jest. Stoji li iza toga Božji zahvat? Ja ga prihvaćam. I Josip čini kako mu je anđeo Gospodnji naredio. U Evanđelju se, naime, kaže: „Kad se Josip probudi oda sna, učini kako mu naredi anđeo Gospodnji: uze k sebi svoju ženu. I ne upozna je dok ne rodi sina. I nadjenu mu ime Isus“ (*Mt 1, 24-25*). Kršćanski zaručnici pozvani su svjedočiti takvu ljubav, koja ima hrabrosti prijeći s logike zaljubljenosti na logiku zrele ljubavi. A to je zahtjevan izbor, koji umjesto da od života čini tamnicu, može ojačati ljubav tako da ona izdrži kušnje vremena. Ljubav bračnoga para napreduje u životu i svakim danom biva zrelija. Ljubav u zarukama je – neka mi bude dopušteno to reći – pomalo *romantična*. Svi ste to prošli, ali onda počinje zrela ljubav, svakodnevnica, posao, dolaze djeca. I ponekad te romantičnosti malo nestane. Pa zar nema ljubavi? Dà, ima, ali zrele ljubavi. „Ali znate, oče, ponekad se svađamo...“. To se događa još tamo od Adama i Eve pa sve do danas: to da se supruzi svađaju nešto je što gledamo svaki dan. „Zar ne smije biti svađe?“ Dà, dà može. „Oče, ponekad dignemo glas“ – „Događa se“. „Ponekad lete i tanjuri“ – „Događa se“. Ali što učiniti da to ne naštetí bračnome životu? Slušajte me pažljivo: nikada ne dopustite da završi dan, a da se niste pomirili. Posvađali smo se, uputio sam ti proste riječi, ah Bože moj!, rekao sam ti ružne stvari. Ali sada dan završava: moram se pomiriti. Zna li zašto? Jer hladni rat dana poslije je vrlo opasan. Ne dopustite da sljedeći dan započne ratom. Zato se pomirite prije nego pođete leći. Uvijek zapamtite: nikada nemojte završiti dan, a da se niste pomirili. I to će vam pomoći u bračnom životu. Ovaj put od zaljubljenosti do zrele ljubavi zahtjevan je izbor, ali moramo ići tim putem.

I ovaj puta zaključujemo molitvom svetome Josipu.

Sveti Josipe,
 ti koji si ljubio Mariju u slobodi
 i odlučio se odreći svojih maštanja kako bi dao prostora stvarnosti,
 pomози svakome od nas da dopustimo da nas Bog iznenadi
 i da prihvatimo život ne kao nepredviđeni događaj od kojeg se treba obraniti,
 nego kao misterij u kojem se krije tajna prave radosti.
 Podari svim kršćanskim zaručnicima radost i radikalnost,
 čuvajući, međutim, uvijek svijest
 da samo milosrđe i opraštanje čine ljubav mogućom. Amen.

APEL

Danas se obilježava Svjetski dan borbe protiv AIDS-a. Važna je to prigoda da se spomenemo mnogih osoba zaraženih tim virusom, od kojih mnoge, u nekim dijelovima svijeta, nemaju pristup osnovnim lijekovima. Nadam se da će doći do predanog obnovljenog zalaganja kako bi se osiguralo pravedno i učinkovito liječenje.

Sutra odlazim na Cipar, a zatim u Grčku gdje ću posjetiti drage stanovnike tih zemalja bogatih poviješću, duhovnošću i kulturom. Bit će to putovanje na izvore apostolske vjere i bratstva među kršćanima različitih vjeroispovijesti. Imat ću priliku također približiti se ranjenom čovjeku u tijelu mnogih migranata koji su u potrazi za nadom: posjetit ću Lezbos. Molim vas da me pratite svojom molitvom. Hvala.